

Korte studies in Mattheüs (73)

De doop van Johannes (3)

Hoewel we in deze studie nu misschien wat ver van ons onderwerp, de doop van Johannes, afdwalen, lijkt het me toch goed om nog een paar woorden aan 1 Petrus 3:20 en 21 te wijden. Petrus maakt een tegenstelling in die tekst die belangrijk is om op te merken.

'[...] in de dagen van Noach, terwijl de ark gebouwd werd, waarin weinige – dat is acht – zielen behouden werden door het water heen, waarvan het tegenbeeld, de doop, ons nu ook behoudt, NIET die een aflegging is van de vuiligheid van het lichaam, MAAR die een vraag is van een goed geweten tot God, door de opstanding van Jezus Christus.' (1 Pet. 3:20, 21).

De tegenstelling zit hem natuurlijk in de woordjes 'niet' en 'maar'. De doop is

niet een aflegging van de vuiligheid van het vlees,
maar ze is een vraag van een goed geweten tot God.

Je ziet dat ik de vertaling 'lichaam' heb veranderd in 'vlees'. Dat is ook wat er in het Grieks staat. De doop is geen reiniging van het vlees. Het is iets wat dieper gaat. De doop heeft iets met het geweten te maken. De vraag is een hunkering, een ernstig onderzoek. Het is een gebed tot God om een goed geweten. Een goed geweten wordt niet bereikt door de reiniging van het vlees, maar door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.

Paulus geeft op deze tekst feitelijk een commentaar. Dikwijls, of misschien altijd kunnen we tot een goed verstaan van de tekst komen door Schrift met Schrift te vergelijken. De woorden 'doopt', 'vlees' en 'geweten' gebruikt Paulus in zijn brief aan de Hebreëën. Het is waarschijnlijk dat deze verhandeling aan dezelfde groep mensen is geschreven als aan wie Petrus zijn brief schreef.

Laten we Hebreëën 9:7-14 lezen. Bedenk ten eerste dat deze verzen in het verband staan van het nieuwe Hogepriesterschap, dat de schrijver al begint uit te leggen in hoofdstuk 7. Dat nieuwe priesterschap is een priesterschap naar de ordening van Melchizedek en niet meer naar de ordening van Aäron. Bij dat oude priesterschap hoort de tabernakel die door Mozes was opgericht. Bij het nieuwe priesterschap hoort de werkelijkheid, het hemelse heiligdom.

'In de tweede tabernakel¹ echter ging alleen de hogepriester eenmaal per jaar binnen, niet zonder bloed, dat hij voor zichzelf offerde en voor de afdwalingen van het volk. Daarmee maakte de Heilige Geest dit duidelijk dat de weg naar het heiligdom nog niet openbaar gemaakt was, zolang de eerste tabernakel nog in gebruik was. Deze was een afbeelding voor de tegenwoordige tijd², waarin gaven en slachtoffers geofferd werden die degene die de dienst pleegde wat zijn GEWETEN betreft niet tot volmaaktheid kon brengen. Het betrof hier alleen voedsel en dranken en verscheidene wassingen, rechtvaardigmakingen van het VLEES tot op de tijd van de verbetering³ opgelegd.' (Heb. 9:7-10).

Let hier op hoe Paulus 'geweten' en 'vlees' tegenover elkaar plaatst. Er was een oude tijd en er was een nieuwe tijd. De oude tijd sprak in beelden met het oog op de nieuwe, tegenwoordige tijd.

'Maar toen Christus, de Hogepriester van de toekomstige goederen, gekomen is, is Hij door de meerdere en volmaakte tabernakel (niet met handen gemaakt, dat is, niet van deze schepping) en niet door het bloed van de bokken en kalveren, maar door Zijn eigen bloed

¹ Dat was het heilige der heilige.

² Met 'tegenwoordige tijd', bedoelt Paulus natuurlijk zijn eigen tijd. Dat is niet automatisch ook onze tijd.

³ Dat is de tijd van de betere orde, het priesterschap naar de orde van Melchizedek.

eenmaal ingegaan in het heiligdom en heeft daardoor een eeuwige verlossing teweeggebracht.’ (Heb. 9:11, 12).

Deze twee verzen zijn een opmaat tot het onderwijs van de volgende twee, waarin Paulus ook weer ‘vlees’ en ‘geweten’ tegenover elkaar zet. De context waarin hij schrijft is de grote verzoendag. Eenmaal per jaar ging de hogepriester het heiligdom binnen met het bloed van bokken en kalveren. Christus heeft dat beeld vervuld door met Zijn eigen bloed het ware heiligdom binnen te gaan en een verlossing tot stand te brengen die niet jaarlijks herhaald hoeft te worden.

‘Want indien het bloed van de stieren en bokken en de as van de jonge koe, besprengende de onreinen, hen heiligt tot reinheid van het VLEES, hoeveel te meer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest Zichzelf smetteloos aan God geofferd heeft, uw GEWETEN reinigen van dode werken om de levende God te dienen.’ (Heb. 9:13, 14).

Ook hier dus weer ‘vlees’ en ‘geweten’. Misschien dat je je afvraagt waar het woord ‘doop’ hier voorkomt. Dat staat in vers 10 als de schrijver het heeft over ‘wassingen’⁴.

Het grote onderscheid in deze verzen is ‘reinheid van het vlees’ ‘en reiniging van het geweten van dode werken om de levende God te dienen.’

De reinheid van het vlees door diverse ‘dopen’ ziet op de ceremoniële reiniging onder het oude verbond. De doop van Johannes, de doop in de Jordaan luidt iets geheel nieuws in. Het is de overgang van het oude naar het nieuwe door de dood en de opstanding van Jezus Christus. De doop van Johannes bevat de eerste klanken van het nieuwe verbond. Die doop is geen reiniging van het vlees. Het vlees heeft afgedaan. De nieuwe schepping is geen vlees, maar geest.

Let ook op dat Paulus in dit gedeelte naar het nieuwe verbond toewerkt.

‘En daarom is Hij de Middelaar van het nieuwe verbond.’ (Heb. 9:15)

In de deelname aan de dood en opstanding van onze Heere hebben we een goed geweten. Hiervan is de doop van Johannes een beeld. Zijn dood en opstanding is de weg naar de rechtvaardigheid.

⁴ Petrus gebruikt het woord *baptisma*. Paulus gebruikt de mannelijke versie van het woord: *baptismos*.